

บุรฉัตรรำลึก

“อะไรที่ฝรั่งทำได้
คนไทยก็ทำได้”

ถ้อยพระคำรัสของ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน สะท้อนถึง
ความกระตือรือร้น มุ่งมั่น และมีพระวิริยะอุตสาหะในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะด้าน
การช่างและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในยุคนั้น

พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน พระนามเดิม "พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร" พระราชโอรสองค์ที่ 35 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเป็นหนึ่งในบุคคลผู้ทรงมีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ในช่วงเปลี่ยนผ่านและพัฒนาไปสู่ความเจริญทัดเทียมอารยประเทศ และการดำรงเอกราชให้รอดพ้นจากการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก พระองค์ทรงเป็นนักพัฒนาผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทรงพัฒนากิจการรถไฟไทย ให้เจริญก้าวหน้า วางรากฐานระบบสื่อสารคมนาคมและการไปรษณีย์โทรเลข กระทั่งเริ่มต้นกิจการการบินครั้งแรกในประเทศไทยและเอเชีย

"วันบุรฉัตร" 14 กันยายน ของทุกปี เป็นวันที่เราจะรำลึกถึงบุคคลสำคัญท่านนี้ ผู้ทรงวางรากฐานแห่งการพัฒนาในหลายๆ ด้านให้กับประเทศไทยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่นทุ่มเท เสียสละ กล้าหาญ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มาตลอดพระชนม์ชีพ

Every year on Purachatra Day which has been designed on 14 September, the State Railway of Thailand will pay homage to H.R.H. Prince Purachatra Jayakara Kromma Phra Kamphaengphet Akarayothin in commemoration of his devotion and commitment to set up many development work for Thailand. H.R.H. Prince Purachatra was also a role model for honesty and loyalty to the Royal Institute throughout his life.

พระปิณฑาทรง กิจการรถไฟสมัยใหม่

พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน
เมื่อครั้งเสด็จตรวจงานสร้างอุโมงค์ขุนตาน
ระหว่างปี พ.ศ. 2450 - 2462

When the Royal State Railway of Thailand was developed under the reign of HM King Rama V, the railway work was managed by foreigners until 1910 when HM King Rama VI put the Northern and Southern railway network together under the "Royal State Railway Department". HM King Rama VI appointed HRH Prince Kamphaengphet Akarayothin as the first commander of the Department. The Prince was the first Thai to be promoted to the highest rank in the state railway network management.

สะพานพระราม 6 สร้างแล้วเสร็จ

ยุคเริ่มต้นกิจการรถไฟของประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ผู้ควบคุมการบริหารจัดการทั้งหมดเป็นชาวต่างชาติ จนกระทั่ง พ.ศ. 2453 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงรวมกิจการรถไฟสายเหนือและสายใต้เข้าเป็น "กรมรถไฟหลวง" และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าอนังยาเชอพลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง นับเป็นคนไทยคนแรกที่ดำรงตำแหน่งสูงสุดในการบริหารจัดการกิจการรถไฟของไทย ตลอดระยะเวลาที่ทรงเป็นผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง ทรงบุกเบิกพัฒนากิจการต่างๆ และขยายเส้นทางเดินรถไฟให้เชื่อมต่อกันทั่วประเทศ ด้วยทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและเศรษฐกิจของภูมิภาค รวมทั้งทรงพัฒนาระบบสัญญาณประจำจุด ไปจนถึงการโทรคมนาคมของกรมรถไฟหลวง โดยเริ่มมีการใช้โทรศัพท์ทางไกล เครื่องตอบรับโทรศัพท์อัตโนมัติ และเครื่องตราทางสะดวก แทนการขอทางด้วยโทรเลข ทรงจัดสร้างรถไฟพระที่นั่ง และในปี พ.ศ. 2471 ทรงสั่งซื้อรถจักรดีเซลกำลัง 180 แรงม้า จำนวน 2 คัน เข้ามาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทยและเป็นรายแรกในทวีปเอเชีย

ภาพจากกรมรถไฟแห่งประเทศไทย
 (Photo from The State Railway of Thailand (SRT))

พระบิดาแห่ง
ทหารช่าง

ทรงทอดพระเนตรทหารช่างก่อสร้างที่จังหวัดลำพูน

พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงสำเร็จศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมโยธา หลังจากนั้นเสด็จเข้าศึกษาวิชาการช่างทหารบกต่อที่โรงเรียนวิศวกรรมทหาร ณ เมืองแซทแอม ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พระองค์ทรงได้ศึกษาการสร้างและวางรางรถไฟ สะพาน ถนน การขุดคลอง และการสื่อสารทางวิทยุโทรเลข ตลอดจนการก่อสร้างตึกอาคารสถานที่ต่างๆ ทำให้ทรงเกิดความคิดที่จะนำความรู้ต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดตั้งกองทหารช่างในแบบสมัยใหม่ ที่ให้บริการทางด้านการศึกษาควบคู่ไปกับงานโยธา

เมื่อเสด็จกลับประเทศไทย พระองค์ทรงรับราชการทหารเป็นนายพันตรี เหล่าทหารช่าง กรมยุทธนาธิการทหารบก และทรงได้รับพระราชทานเลื่อนพระยศเป็นนายพันเอก จนในปี พ.ศ. 2451 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการให้จัดตั้งจเรทหารช่างขึ้น และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งจเรทหารช่างพระองค์แรก ตลอดระยะเวลาที่ทรงดำรงตำแหน่งนี้ ทรงปรับปรุงวิชาทหารช่างให้ทันสมัยและเจริญทัดเทียมประเทศตะวันตก โดยทรงวางระเบียบการช่างทหาร ทรงฝึกฝนอบรมวิชาทหารช่างสมัยใหม่ตามแบบทหารอังกฤษ ให้สามารถสร้าง สะพาน ถนน อาคาร ชุกฉุโมงค์ และทำการก่อสร้างวิศวกรรมได้ พระองค์ยังทรงแต่งตำราวิชาทหารช่างขึ้นเป็นภาษาไทย เพื่อใช้เฉพาะเหล่าทหารช่าง บรรดาทหารช่างจึงเคารพรักและนับถือพระองค์ท่านในฐานะทรงเป็น "ครู"

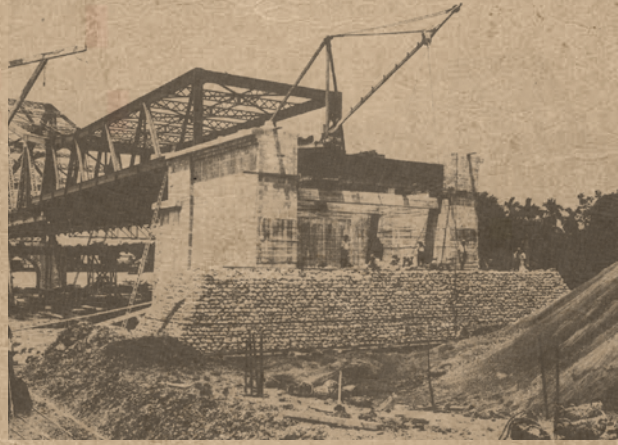
พระบิดาแห่ง งานวิศวกรรมโยธา

สะพานทามกู่ในระหว่างการก่อสร้าง

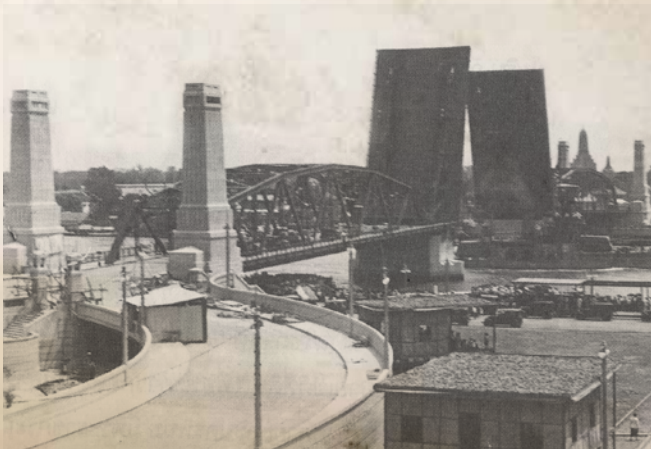
H.R.H. Prince Purachatra's specialties can be seen in various important public work throughout Thailand. Take for example, Khun Tan Tunnel, Ta Chom Phu Bridge, Rama VI Bridge, Phra Phuttha Yodfa Memorial Bridge (Memorial Bridge) and Kasat Suek Bridge. All these have clearly reflected his long vision for the development of public work.

พระปรีชาสามารถในด้านงานโยธาธิการ ปรากฏอยู่ในผลงานสำคัญหลายแห่งทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเส้นทางรถไฟสายเหนือ ซึ่งพระองค์ทรงเข้ามาควบคุมงานขุดคูโมงค์ขุนตาน ต่อจากทีมงานต่างประเทศจนเป็นผลสำเร็จ ทำให้สามารถวางรางสร้างทางรถไฟจากถ้ำขุนตานไปจนถึงสถานีเชียงใหม่ และเปิดการเดินรถตลอดทางสายเหนือจากกรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2464 ซึ่งบนเส้นทางรถไฟสายเหนือ ยังมีสะพานทามกู่ สะพานโค้งคอนกรีตเสริมเหล็กที่นับเป็นงานท้าทายความเป็นวิศวกรของพระองค์อย่างมาก เพราะปกติแล้วสะพานรถไฟที่ต้องรับแรงสั่นสะเทือนมาก จะสร้างขึ้นจากเหล็กเท่านั้น แต่จากสภาวะสงครามทำให้ไม่สามารถสั่งเหล็กจากยุโรปเข้ามาได้ จึงเป็นที่ถกเถียงกันมาก ว่าเมื่อสร้างเสร็จแล้วสะพานก็คงพังใน 3 - 6 เดือน แต่ด้วยการคำนวณและควบคุมงานอย่างยอดเยี่ยมของพระองค์ สะพานแห่งนี้จึงยังคงยืนหยัดอวดความสง่างามมาถึงทุกวันนี้

สะพานรถไฟพระราม 6 ในระหว่างการก่อสร้าง

อีกหนึ่งผลงาน คือ การก่อสร้างสะพานพระราม 6 นับเป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาแห่งแรกของประเทศไทยที่ใช้ในการเดินรถไฟสายเหนือและสายใต้เข้าด้วยกัน สร้างเสร็จเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2469 และสะพานสำคัญอีกแห่งคือ สะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ หรือสะพานพระพุทธยอดฟ้า พระองค์ทรงเป็นประธานในการเปิดประมุลงานก่อสร้างที่ประเทศอังกฤษ นอกจากนี้ ยังทรงอำนวยการสร้างสะพานกษัตริย์ศึก ซึ่งเป็นสะพานข้ามทางรถไฟแห่งแรก เพื่อความปลอดภัยของประชาชนและความสะดวกในการจราจร

สะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ในระหว่างการก่อสร้าง

พระบิดาแห่ง

กิจการวิทยุกระจายเสียงไทย

สถานีวิทยุศาลาแดง

พ ลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงริเริ่มนำวิทยุการด้าน การสื่อสารเข้ามาพัฒนาประเทศ โดยทรงร่วมกับนายพันโทพระอร่ามวงษิต ออกแบบ เครื่องวิทยุโทรเลขโทรศัพท์ขึ้นใหม่ ขนาดนามว่า “จ.ช. 1” (จเรการช่าง 1) สามารถ รับส่งได้ไกลถึง 350 กม. เท่ากับเครื่องมาร์โคนี่ซึ่งแรงที่สุดในสมัยนั้น แต่กินไฟน้อยกว่า น้ำหนักเบากว่า และราคาก็ถูกกว่าหลายเท่าตัว ทรงประทานความคิดนี้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ กระทรวงกลาโหม

ในปี พ.ศ. 2470 ทรงริเริ่มกิจการวิทยุกระจายเสียงขึ้นในประเทศ โดยทรงตั้ง เครื่องส่งกระจายเสียงทดลองขนาดเล็กในวังบ้านดอกไม้ เพื่อค้นคว้าเป็นการส่วนพระองค์ ในชื่อสถานี “HS 1 PJ” ต่อมาทรงตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงให้อยู่ในความควบคุมของ การช่างวิทยุกรมไปรษณีย์ ที่ตั้งทำการไปรษณีย์โทรเลขปากคลองโอ่งอ่าง ใช้ชื่อสถานี “HS 4 PJ” และทรงประกอบเครื่องส่งขนาด 1 กิโลวัตต์เอง ทำการทดสอบ ที่ตำบลศาลาแดง ในชื่อสถานี “HS II PJ” หลังจากนั้นทรงเปิดกิจการกิจการส่งวิทยุ กระจายเสียงเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2473 ใช้ชื่อสถานี “สถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท” โดยอัญเชิญกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จากพระที่นั่ง อัมรินทร์วินิจฉัยถ่ายทอดกระจายเสียงสู่พสกนิกรเป็นครั้งแรก นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงเป็น บุคคลแรกที่ต้องการให้มีการส่งเทเลวิชั่นหรือวิทยุโทรศัพท์ขึ้นครั้งแรกในประเทศสยามอีกด้วย

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขที่ 5 ตั้งอยู่โรงแรมราชธานี ถนนรองเมือง

พระบิดาแห่ง กิจการไปรษณีย์โทรเลข

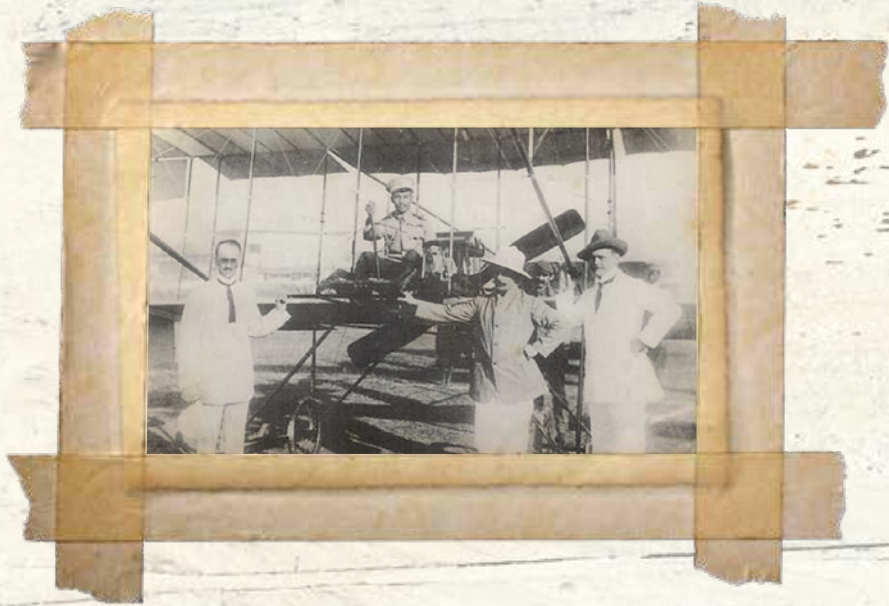

ด้วยทรงเล็งเห็นความสำคัญของการสื่อสารสมัยใหม่ที่จะนำพาความเจริญมาสู่ประเทศ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน จึงทรงให้ความสำคัญกับงานด้านนี้มาก โดยทรงจัดตั้งที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขทั่วประเทศ ให้บริการรับส่งจดหมาย พัสดุ ไปรษณีย์ ฆราวาส์ และโทรเลข รวมทั้งการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์และวิทยุโทรเลข ภายในและภายนอกประเทศ

General Phrachao Borommawongter Kromprakampangpetch Akkarayothin has then given an importance to the postal and telegram work. H.R.H. Prince Purachattra has set up a post and telegram office nationwide, offering a sending & receiving service for letters, parcels, postcards, money orders and telegram and a telephone and radio communications, both domestically and internationally.

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขที่ 1 บริเวณสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์

พระบิดาแห่ง กิจการการบิน

พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงสนพระทัยกิจการบินอย่างยิ่ง โดยในปี พ.ศ. 2453 นายวันเคล เบอห์น นักบินสัญชาติเบลเยียมมาแสดงการบินเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่สนามม้าปทุมวัน พระองค์ได้เสด็จขึ้นบินด้วย นับเป็นคนไทยคนแรกที่ได้ขึ้นบิน หลังการแสดงจบลง พระองค์ทรงซื้อเครื่องบินลำนั้นไว้ศึกษา และกราบทูลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้จัดส่งนายทหารไทยไปเรียนวิชาการสร้างเครื่องบินและการบิน นับว่ากิจการบินได้เริ่มต้นขึ้นในประเทศไทย ต่อมาจึงทรงให้จัดตั้งโรงประกอบเครื่องบินและสนามบินที่ดอนเมือง แสดงให้เห็นพระวิสัยทัศน์ในการวางรากฐานกิจการการบิน และการจัดการการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศ โดยจัดตั้งบริษัทเดินอากาศและเปิดเส้นทางพาณิชย์ขึ้น

HHRH Prince Kamphaengphet Akarayothin was very keen in aviation. In 1910 Mr. Vandel Beirn, a Belgium aviator came for the first air show in Thailand at Pathumwan Horse Racing. HRH Prince Kamphaengphet Akarayothin took part in the air show as a pilot. He was the first Thai to be a pilot with the show.

พระบิดาแห่ง การพาณิชย์และการออม

1 เมษายน พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงคมนาคม เข้าเป็นกระทรวงเดียวกัน และให้ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน รั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม และนายกลสภาเผยแผ่พาณิชย์ พระองค์ทรงวางรากฐานงานคลังออมสินทั่วประเทศ ทำให้ประชาชนได้รู้ประโยชน์ของการออม เกิดความนิยม เลื่อมใสในกิจการและความมีหลักฐานมั่นคงของคลังออมสิน คุณูปการที่พระองค์ ทรงสร้างไว้ปรากฏเป็นหลักฐานในตราสัญลักษณ์ของธนาคารออมสิน ซึ่งเป็น รูปวงกลม ภายในแบ่งออกเป็นสามส่วน ประกอบด้วย "วชิราวุธ" เครื่องหมาย ประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ผู้ทรง พระราชทานกำเนิดคลังออมสินขึ้นในประเทศไทย "เบญจปฎลเศวตฉัตร (ฉัตรห้าชั้น)" เครื่องหมายประจำพระองค์ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้ทรงวางรากฐานและทำนุบำรุงกิจการธนาคาร ออมสินให้มีความเจริญก้าวหน้า และ "ต้นไม้" สื่อถึงความร่มเย็น ความมั่นคง และความเจริญงอกงามตลอดกาล

โรงแรมหัวหิน เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2466

พระบิดาแห่ง

การโรงแรมและการท่องเที่ยว

ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง สร้างที่พักตากอากาศชายทะเลแห่งแรกของประเทศไทยขึ้นที่หัวหิน โดยให้มีลักษณะและสิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนโรงแรมตามสถานตากอากาศในต่างประเทศ เป็นโรงแรมมาตรฐานชั้นดี ในแบบของยุโรป เรียกว่า "ไฮเต็ล หัวหิน" หรือ "โรงแรมรถไฟหัวหิน" นอกจากนี้ยังทรงมองการณ์ไกล ในการพัฒนาหัวหินให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งสำคัญของประเทศ จึงทรงให้สร้างสนามกอล์ฟที่ทันสมัยขึ้นด้วย ทำให้หัวหินเป็นสถานตากอากาศยอดนิยมของไทยมาจนถึงปัจจุบัน

H.R.H. Prince Purachatra has a long vision in developing Hua Hin to be a touristic area for the country. He has a good standard hotel built at Hua Hin with a European style and a modern

golf course. This seaside resort has then become a popular recreation area for the Thai people until today. The Prince also has a railway hotel built for service at an important area where a train passing through. The railway hotel business by the Royal State Railway used to be widely mentioned for its five-star service.

โรงแรมหัวหิน

ห้องพัก โรงแรมราชธานี

หลังจากนั้น ทรงให้จัดสร้างโรงแรมรถไฟเพื่อให้บริการในพื้นที่สำคัญที่เส้นทางรถไฟผ่าน อย่างโรงแรมราชธานี ซึ่งอยู่ในตัวอาคารสถานีกรุงเทพ โรงแรมรถไฟหาคีใหญ่ โรงแรมรถไฟเชียงใหม่ รวมทั้งยังทรงนำพระราชวังพญาไทมาปรับปรุงเป็นโรงแรมชั้นหนึ่ง พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการบริหารและการบริการชั้นเลิศ จึงทรงจัดให้มีการอบรมด้านการบริการและวิชาการโรงแรมแก่พนักงาน ทำให้กิจการโรงแรมของกรมรถไฟหลวงได้รับการกล่าวถึงในเรื่องบริการระดับห้าดาว

พระองค์ยังทรงมีวิสัยทัศน์ว่า การท่องเที่ยวจะเป็นกิจการหนึ่งที่น่ารายได้เข้าสู่ประเทศ จึงทรงริเริ่มจัดตั้งแผนกโฆษณาขึ้นในกรมรถไฟ เพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวในไทย โดยส่งหนังสือและภาพชวนท่องเที่ยวไปให้นักเรียนไทยและสถานทูตไทยเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนพระองค์ได้ทรงเข้าเป็นสมาชิกสมาคมโรตารีกรุงเทพ (Bangkok Rotary Club) เพื่อให้มีโอกาสติดต่อกับชาวต่างประเทศมากขึ้น การท่องเที่ยวสมัยนั้นได้รับความนิยมจากชาวต่างประเทศพอสมควร ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของธุรกิจท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบัน

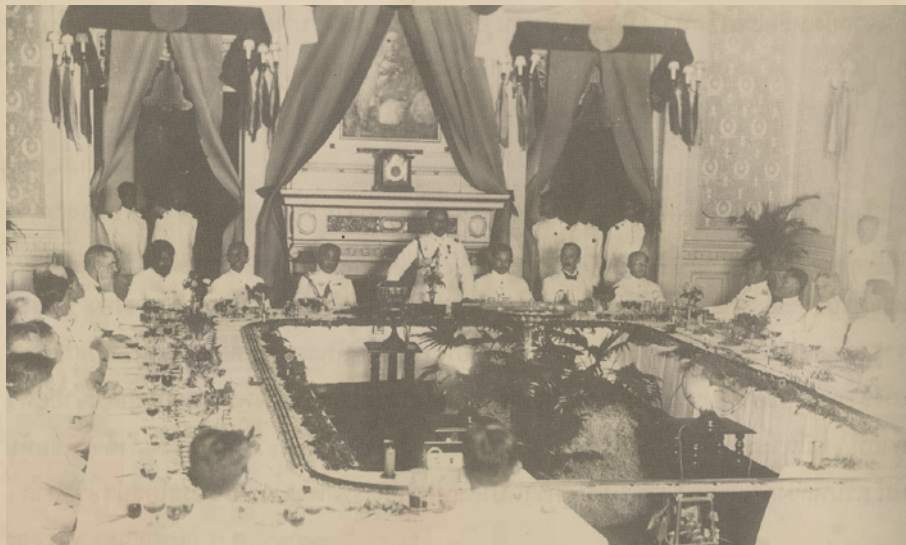
โรงแรมวังพญาไท เปิดดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2469

พระบิดาแห่ง การโฆษณาประชาสัมพันธ์และ ภาพยนตร์

ในงานสวนกุหลาบ ประจำปี พ.ศ. 2451 พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงออกร้านแสดงกิจกรรมในงาน โดยนำแบบจำลองระบบรถรางไฟฟ้าที่ทรงจัดสร้างขึ้นเอง และจัดฉายภาพยนตร์ขนาดเล็กประกอบอยู่ด้วย สะท้อนพระราชนิมิตด้านการถ่ายภาพและภาพยนตร์อย่างจริงจัง นับว่าพระองค์เป็นเจ้านายนักถ่ายภาพยนตร์รายแรกของไทย ตลอดระยะเวลาที่ทรงพระกรณียกิจด้านกรรถไฟ ทรงถ่ายภาพยนตร์บันทึกกิจกรรมต่างๆ ของกรรถไฟหลวงเอาไว้ เมื่อทรงจัดตั้งหน่วยผลิตภาพยนตร์ขึ้นคือ กองภาพยนตร์เผยแพร่ชาวกรรถไฟหลวง ก็นับเป็นหน่วยงานภาพยนตร์ของรัฐแห่งแรกของไทยและแห่งแรกแห่งหนึ่งในโลก ทำหน้าที่ผลิตภาพยนตร์ข่าวและสารคดีเผยแพร่กิจการรถไฟ พระราชกรณียกิจและพระราชพิธีต่างๆ รวมถึงภาพยนตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยว กิจกรรมของหน่วยงานราชการอื่นๆ และรับจ้างผลิตภาพยนตร์ให้เอกชนทั่วไปด้วย

HHRH Prince Kamphaengphet Akarayothin was also the first film maker of Thailand. During his time for the development of the state railway work, he also recorded activities of the royal state railway. When a film production section at the state railway department was set up a division for film public relations under the Department was considered the first state film production unit of Thailand and the World.

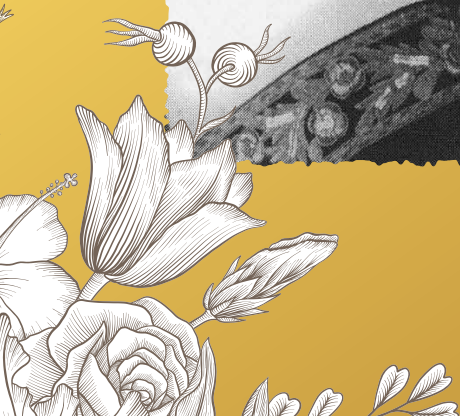
พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงเป็นประธานในการประชุมโรตารี ที่โรงแรมวังพญาไท

พระบิดาแห่งโรตารีไทย

พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงมีพระราชดำริ เห็นชอบในอุดมการณ์ของโรตารี จึงทรงรับการก่อตั้งสโมสรโรตารีแห่งแรกในประเทศไทยขึ้นคือ "สโมสรโรตารีกรุงเทพ" มีสมาชิกก่อตั้งรวม 69 ท่าน ซึ่งมีสัญชาติต่างๆ อยู่ถึง 15 ชาติด้วยกัน โดยการประชุมก่อตั้งจัดขึ้น ณ พระราชวังพญาไท และพระองค์ทรงรับเป็นนายกก่อตั้งสโมสร

General Phrachao Borommawongter Kromprakampangpetch Akkarayothin has agreed with an ideology of the Rotary and then accepted to set up the first Rotary Club in Thailand known as "Rotary Club of Bangkok" with 69 founding members representing 15 nationalities. The first and organizing meeting of the Rotary Club of Bangkok was held at Phya Thai Palace. H.R.H. Prince Purachatra was elected the Club's Charter President.

The Ban Dokmai Palace has an area of 0.48 hectare and 260 square meters. It was built with a European architecture decorated with flower stucco along a wall and above internal and external windows. The palace was a resident of H.R.H. Prince Purachatra and a place where the Prince used to experiment his work such as radio broadcasting. The Ban Dokmai Palace was registered in 2005 as a historic place under the Fine Arts Department.

วังบ้านดอกไม้ บ้านแห่งความทรงจำ

อีกหนึ่งสถานที่ที่มีความสำคัญและเป็นบันทึกความทรงจำเกี่ยวกับ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้ดีที่สุดแห่งหนึ่ง นั่นคือ "บ้าน" ของพระองค์

“วังบ้านดอกไม้” ตั้งอยู่เลขที่ 129 บนถนนหลวงพากเหนือต่อกับถนนบริพัตร แขวงบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร หากย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวังแห่งนี้ขึ้น เพื่อเป็นที่ประทับของ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน (พระราชโอรสองค์ที่ 35) เมื่อครั้งทรงสำเร็จการศึกษา และเสด็จกลับจากประเทศอังกฤษ

ความโดดเด่น ของวังบ้านดอกไม้คือลักษณะสถาปัตยกรรมแบบยุโรป มีการตกแต่งลวดลายปูนปั้น รูปดอกไม้อย่างอ่อนช้อยตามผนัง และเหนือหน้าต่าง ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่หาชมได้ยากยิ่งในปัจจุบัน

ความสำคัญของวังบ้านดอกไม้แห่งนี้ นอกจากจะเป็น "บ้าน" ยังเป็นสถานที่ที่พระองค์ทรงทดลองงานต่างๆ อันนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติอย่างมากมาย อาทิ ในปี พ.ศ. 2470 ทรงตั้งเครื่องส่งกระจายเสียงทดลองขนาดเล็กในวังบ้านดอกไม้ เพื่อค้นคว้าเป็นการส่วนพระองค์ในชื่อสถานี "HS 1 PJ" อันเป็นจุดเริ่มต้นของกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยในเวลาต่อมา

หลังเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475

เสด็จลี้ภัยไปประทับ ณ ประเทศสิงคโปร์ ก่อนเสด็จกลับ มาประเทศไทยอีกครั้ง จนกระทั่งสิ้นพระชนม์ที่ประเทศ สิงคโปร์ เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2479 สิริพระชนมายุ ได้ 54 ปี วังบ้านดอกไม้ได้ถูกส่งต่อให้รัฐบาลเช่าเป็น ที่ทำการกรมป่าไม้ ต่อมาจึงขายเป็นที่ราชพัสดุ จนในปี พ.ศ. 2510 กระทรวงอุตสาหกรรมได้ขอใช้ประโยชน์ โดยปัจจุบันใช้อาคารและพื้นที่โดยรอบเป็นสำนักงาน โรงงานกระดาษบางปะอิน และสำนักงานคณะกรรมการ อ้อยและน้ำตาล

วังบ้านดอกไม้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถานของกรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ. 2548 มีพื้นที่ โบราณสถานประมาณ 3 ไร่ 65 ตารางวา นับเป็นวังที่มี ความสวยงามทางสถาปัตยกรรม และทรงคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ เพราะสถานที่แห่งนี้เคยเป็น "บ้าน" ของ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดท่านหนึ่งในประวัติศาสตร์ ชาติไทย ในยุคของการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าใน ทุกด้านของประเทศให้ทัดเทียมและเป็นที่ยอมรับของ อารยประเทศ

"วังบ้านดอกไม้เป็นวังที่ขนาดใหญ่โต
 ขึ้นพระเจ้าลูกยาเธอ กรมพระกำแพงฯ
 เมื่อศึกษาจบ กลับจากเมืองนอกก็ทรงสร้าง
 วังของตนเอง โดยมีเงินพระราชทาน
 ส่วนหนึ่งจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว แล้วทรงให้แม่มาอยู่ด้วย ที่นี่
 จึงเป็นบ้านแท้ๆ ของท่านเลย พระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5
 ทรงเคยเสด็จมาวังนี้เพื่อทำบุญขึ้นบ้านใหม่
 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
 รัชกาลที่ 7 ก็ทรงเคยเสด็จมาทรงเทนนิส
 เพราะด้านหน้าวังสร้างสนามเทนนิสไว้
 รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ทรงเรียกท่าน
 ว่า บุรฉัตร และรัชกาลที่ 7 ทรงเรียกว่า
 ที่บุรฉัตร ทั้งที่ทรงเป็นเจ้านาย

"ส่วนชื่อของวังบ้านดอกไม้ ปกติ
 วังของเจ้านายที่ไม่ใช่พระมหากษัตริย์จะ
 ไม่มีชื่อวัง จะเรียกตามสถานที่ที่ไปตั้งอยู่
 วังบ้านดอกไม้ จึงตั้งชื่อตามที่สถานที่
 ที่จำหน่ายดอกไม้ไฟกันมาก ความหมายจึง
 ไม่ใช่เชิงโรแมนติก ไม่ใช่ดอกไม้ แต่หมายถึง
 วังบ้านดอกไม้ไฟ แต่ตัดไฟทิ้งไป

"เมื่อ พ.ศ. 2477 พระองค์มีเหตุ
 จำเป็นต้องไปประทับอยู่สิงคโปร์ เพราะ
 ไม่สามารถทำงานได้สะดวก ท่านไม่ได้เป็น
 เจ้านายที่รวย ต้องทำงาน จึงตัดสินใจพระทัย
 ขายวัง ผมคิดว่าท่านก็คงเจ็บปวดพอสมควร
 หลังจากนั้นท่านไปสิ้นพระชนม์ที่สิงคโปร์
 ไม่ได้เสด็จกลับมาเมืองไทยอีกเลย"

จากบทสัมภาษณ์
 หม่อมราชวงศ์ ปิยฉัตร ฉัตรชัย
 เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

รอยจำ

แห่ง

ความ
ภูมิใจ

Wระประวัติและผลงานอันทรงคุณค่าของ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ที่ทรงสร้างไว้ให้แก่แผ่นดินไทย เป็นเรื่องราวที่ได้รับการบันทึกและบอกเล่าสืบต่อกันมาโดยตลอด แต่ยังมีบางเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์ท่านที่หลายคนอาจยังไม่เคยได้รับรู้ วารสารรถไฟสัมพันธ์

ฉบับนี้มีโอกาสพูดคุยกับ หม่อมราชวงศ์ ปิยฉัตร ฉัตรชัย ผู้เป็นหลานปู่ และเป็นผู้แทนราชสกุลฉัตรชัยในการเล่าเรื่องราวอันน่าประทับใจของพระองค์จากมุมมองของบุคคลในครอบครัว ให้เราได้รับทราบกันในครั้งนี้

“ผมรู้จักเสด็จในกรมพระกำแพงฯ จากคำบอกเล่าจากบุคคลต่างๆ ทั้งนี้เพราะเสด็จในกรมฯ สิ้นพระชนม์ตั้งแต่พ่อผม (หม่อมเจ้าทิพยฉัตร ฉัตรชัย) ยังชันษาได้สองสามปีเท่านั้น คำบอกเล่านั้น อย่างเช่นพระนิพนธ์ของพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ามยุรฉัตร ซึ่งมีศักดิ์เป็นป้าผม ท่านป้าใกล้ชิดกับเสด็จในกรมฯ มากเพราะทรงใช้ให้ทำงานอย่างผู้ช่วยด้วยท่านเป็นพระธิดาองค์โต จึงเป็นกำลังช่วยงานได้มาก ผมได้ศึกษาการทรงงานและพระดำริของเสด็จในกรมฯ จากมุมมองของพระองค์หญิงมยุรฉัตร รวมทั้งเรื่องเล่าประทานจากเจ้านายพระองค์ต่างๆ ทั้งในราชสกุลฉัตรชัยเองหรือต่างราชสกุล”

“หรือแม้กระทั่งเรื่องเล่าประเภท ‘คำนิพนธ์’ อย่างเมื่อตอนเสด็จในกรมฯ เสด็จไปตรวจงานต่างจังหวัดแล้วปรากฏว่างานไม่เป็นไปตามที่ท่านตั้งพระทัยไว้ก็กริ้ว เมื่อเสด็จกลับไปข้าราชการก็สัพยอกกันว่า ‘โดนกำแพงทับมาหรือ’ ซึ่งตรงกับเรื่องที่ได้ยินมาว่าพระทัยร้อนอยากให้งานสำเร็จโดยไว เหมือนกับภาพวาดการ์ตูนล้อผีพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงวาดภาพเสด็จในกรมพระกำแพงฯ ประทับบนหัวรถจักรรถไฟที่เล่นอยู่บนรางแล้วดันคนให้ทำงานให้สำเร็จตามพระประสงค์”

“นอกจากคำบอกเล่าแล้ว ก็ได้เรียนรู้จากผลงานต่างๆ ของเสด็จในกรมฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือกิจการรถไฟ ซึ่งคงไม่เกินเลยไปนักที่จะกล่าวว่าการรถไฟฯ ในสมัยของพระองค์ท่าน มีความเป็นหนึ่งไม่รองใครเลยทั้งในด้านของตัวรถไฟจนถึงการบริการ”

หม่อมราชวงศ์ ปิยฉัตร ฉัตรชัย

“พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จมณฑลพายัพ ทรงมีพระราชดำริถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าทรงมีพระราชดำริว่าจะเสด็จพระราชดำเนินมาประทับที่เชียงใหม่อย่างราชธานีฝ่ายเหนือเมื่อทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่แล้วเสร็จ แต่กว่าทางรถไฟสายเหนือจะใช้งานได้ก็ล่วงเข้ามาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมใช้นายช่างเยอรมันแต่ต่อมาเมื่อสิ้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ประกาศพระราชสงครามกับเยอรมัน จึงต้องให้นายช่างชาติศัตรูออกจากราชการ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จในกรมพระกำแพงฯ มาสานงานที่สำคัญต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการขุดถ้ำขุนตานซึ่งก็ทำได้จนสำเร็จ ทำให้แผ่นดินของล้านนา กับแผ่นดินของกรุงเทพฯ ทางด้านของกายภาพและจิตวิทยารวมเป็นแผ่นดินเดียวกัน นี่จึงเป็นงานที่ยิ่งใหญ่มาก”

“นอกจากนี้ พระองค์ทรงเป็นบุคคลที่มีรสนิยมดีมาก จึงทรงนำมาใช้กับการรถไฟฯ ทำให้การรถไฟฯ ในสมัยนั้นได้ชื่อว่าเป็น The best of Asia มีบันทึกของฝรั่งว่า รถไฟไทยเป็นรถไฟที่ดีที่สุด มีเขียนถึงกระทั่งว่า อังกฤษที่ทำการรถไฟในมาลาเยควรมาดูงานรถไฟไทย เพราะทั้งการเดินทางสะดวกสบาย การกินอยู่หลับนอนบนรถไฟก็สะดวกมาก”

และด้วยพระวิสัยทัศน์อันยาวไกลของ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เมื่อทรงทำงานวางรากฐานระบบรถไฟให้มั่นคงแล้ว ยังทรงต่อยอดไปถึงงานพัฒนาพื้นที่และการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่ที่มีเส้นทางรถไฟ ผ่านไปถึง โดยเฉพาะหัวหิน สถานตากอากาศแห่งแรกของไทย ที่นับจนถึงทุกวันนี้ก็ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

“ถ้ามองย้อนกลับไปจะมองเห็นว่า พระเจ้าแผ่นดินของเราเริ่มเสด็จพระราชดำเนินออกนอกอาณาเขตกรุงเทพฯ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ทรงไปประทับที่เขาวัง จ. เพชรบุรี รัชกาลที่ 5 ทรงสร้างพระราชวังบ้านปืนที่ จ. เพชรบุรี สมัยรัชกาลที่ 6 เสด็จไปถึงหาดเจ้าสำราญ และเขยิบออกไปไกลถึงชะอำที่เกือบถึงหัวหินแล้วคือพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน หากนับไปแล้วนี่เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์หนึ่งทางรถไฟ ซึ่งพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 คือตัดทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปถึงมาลาเยให้ได้ เมื่อผ่านมาถึงหัวหิน ทรงสังเกตเห็นว่า หัวหินมีศักยภาพ มีหาดทรายสวยและกว้างเหมือนหาดเมืองนอก น่าจะทำได้เป็นเมืองตากอากาศได้ จึงทรงสร้างโรงแรมรถไฟ สร้างถนนจากสถานีรถไฟไปถึงหาด สร้างสนามกอล์ฟสำหรับให้เกิดเป็นสันตนาการ และยังทรงมองว่า เมื่อคนไปหัวหินมากขึ้น สิ่งตามมาคือเรื่องของอาหารการกินและระบบสุขภาพ ก็ทรงสร้างตลาดขึ้นมา ภายหลังได้ชื่อว่าตลาดฉัตรไชย ท่านสร้างตลาดนี้เพื่อให้เป็นตลาดที่ถูกสุขอนามัยไม่ใช่เป็นตลาดส่วนพระองค์ ตลาดฉัตรไชยนี้ ถ้าสังเกตจะเห็นว่าซุ้มโค้งด้านหน้าตลาดประกอบด้วยซุ้มโค้งจำนวน 7 ซุ้ม สื่อว่าสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7”

“นี่แสดงให้เห็นว่า ทรงเป็นนักพัฒนาที่ดิน แต่ท่านกลับไม่ยินดีจะซื้อที่ดินสักผืนในหัวหินเลย ผมเข้าใจว่าท่านเกลียดการเอาเปรียบคนอื่น ไม่ว่าสร้างทางรถไฟไปก็ร้อยกิโลเมตร ไม่มีที่ดินของท่านเลยสักหนึ่งตารางนิ้ว ท่านทรงกันไว้ไว้ให้กับการรถไฟทั้งหมด แม้แต่ตลาดฉัตรไชยก็เป็นของเทศบาล ไม่ใช่ของราชสกุลฉัตรไชย นี่คือความประทับใจว่า สิ่งที่ท่านกั้นไว้ไว้ให้ลูกหลานอาจไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง แต่ท่านกั้นความซื่อสัตย์ให้เราสามารถงายหน้าได้ไม่อายใคร นี่คือนั่นที่เป็นความประทับใจของลูกหลาน เพราะเรารู้ว่าต้นตระกูลเราไม่เคยโกงแผ่นดิน มีแต่ความซื่อสัตย์ จงรักภักดี ทำทุกอย่างเพื่อพระเจ้าแผ่นดินและแผ่นดิน นั่นคือความภาคภูมิใจว่าต้นตระกูลของเราเป็นคนดี”

ไม่เพียงเรื่องของความทุ่มเทเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดี อันเป็นสิ่งน่าภาคภูมิใจของลูกหลานในราชสกุลฉัตรชัยแล้ว บุคลิกอันโดดเด่นด้านความคิดก้าวหน้าและทันสมัยล้ำยุคของ พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่น่าประทับใจเช่นกัน

“ท่านเป็นคนทันสมัยมากเป็นนักบริหารจัดการเป็นฝรั่ง มีความเป็น gadget man เพราะท่านทรงเป็นทหารช่าง จึงชอบเรื่องเทคโนโลยีต่างๆ ทั้งภาพยนตร์ วิทยุ โทรเลข ประกอบกับทรงมีวิสัยทัศน์ จึงทรงรู้ว่า จะเอาเครื่องมือเหล่านี้มาทำอะไรให้เกิดประโยชน์กับเมืองไทยได้ อย่างวิทยุกระจายเสียง ท่านทรงทดลองที่บ้านคือ วังบ้านดอกไม้ จนกลายมาเป็นวิทยุกระจายเสียงของเมืองไทย ทรงทดลองเรื่องภาพยนตร์แล้วนำมาทำโฆษณาให้กับการรถไฟฯ ทำโฆษณาภาพนิ่ง และจริงๆ แล้ว หนังสือของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมัยก่อนยังลงชื่อกรมพระกำแพงฯ อยู่ ท่านทรงทำหนังสือนี้มาก่อนให้การรถไฟฯ แม้แต่การทำโรงแรมที่หัวหิน และอีกหลายที่ หรือเครื่องบิน ท่านก็ทรงเป็นคนไทยคนแรกที่ขึ้นบินกับฝรั่ง และทรงกราบบังคมทูลรัชกาลที่ 6 ว่า มีความสำคัญ น่าจะส่งคนไปเรียน โดยท่านทรงให้ซื้อเครื่องบินลำนี้ไว้เพื่อศึกษาด้วย”

“ I think we shouldn’t remember whose son he was or what he was good at. Rather, we should remember that HRH Prince Purachatra was honest and had a commitment to what he did, and was proud to be a state railway person. I don’t want us to respect him just who he was, but his work contributions. We should be proud to work for the state railway.”

การทรงงานของพระองค์ยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับหม่อมราชวงศ์ ปิยะฉัตร ในฐานะลูกหลานของราชสกุลฉัตรชัย ที่มีปณิธานจะสืบสานงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของแผ่นดินเช่นเดียวกัน

“นอกจากบุรฉัตรมูลนิธิที่การรถไฟตั้งขึ้นมาเพื่อเทิดพระเกียรติและระลึกถึงกรมพระกำแพงฯ เพื่อดูแลเรื่องการศึกษาของเด็กที่เป็นลูกหลานของการรถไฟฯ ผมยังเป็นกรรมการมูลนิธิเพชรรัตน - สุวีทนา กรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์ และกองทุนพระองค์เจ้าวิมลฉัตร นี่เป็นเจตนาารมณ์ส่วนตัว เพราะผมเรียนโรงเรียนวชิราวุธแต่ไม่เคยทำงานรับใช้รัชกาลที่ 6 เลย ผมคิดว่ากรมพระกำแพงฯ เคยรับใช้รัชกาลที่ 6 และเราเป็นลูกหลานท่านก็มีหน้าที่ที่ต้องรับใช้รัชกาลที่ 6 ทำงานเทิดพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ไม่ว่าจะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระราช

กรณียกิจ หรือพระราชดำริของท่าน อย่างโครงการยุวมัคคุเทศน์ที่ จ. สุโขทัย และ จ. กำแพงเพชร ผมอยากสร้างเยาวชนให้สามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวในเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ซึ่งถ้ามองย้อนกลับไปเมื่อ 111 ปีก่อน ในปี พ.ศ. 2450 รัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินไปบุกเบิกเมืองนี้ ทั้งที่เป็นเมืองรกร้าง ไม่มีคนอยู่ เจดีย์ก็หักพังไปเยอะ ไม่มีใครเห็นคุณค่า แต่รัชกาลที่ 6 ทรงเห็นคุณค่า ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องเที่ยวเมืองพระร่วงขึ้นมา โครงการนี้ผมไปอบรมนักเรียนมาแล้ว 2 รอบ และเดือนสิงหาคมเราได้เชิญนักเรียนในเครือข่ายของมูลนิธิรัชกาลที่ 6 ให้นำร่อง มัคคุเทศน์เป็นคนนำเที่ยวในเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินส่วนมูลนิธิเพชรรัตน - สุวีทนา ผมก็ทำงานให้ด้วยหัวใจ เพราะประทับใจในองค์พระนางเจ้าสุวัทนา พระมารดาของเจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ ท่านเป็นผู้หญิงตัวเล็กๆ ที่วันหนึ่งกลายเป็นหม้าย และลูกท่านเป็นถึงสมเด็จพระเจ้าฟ้า ท่านทรงตั้งพระทัยไว้ว่าลูกท่านต้องเติบโตมาด้วยเกียรติยศ จึงเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้หญิงไทยที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว”

สุดท้ายนี้ หม่อมราชวงศ์ ปิยะฉัตร ได้ฝากถึงคนรถไฟที่จะนำแบบอย่างการทรงงานของ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน มาเป็นต้นแบบที่ดีในการทำงานและการดำเนินชีวิต

“ผมว่าไม่ต้องจำว่าท่านทรงเป็นลูกใคร หรือทรงเก่งอย่างไร แต่ให้จำสิ่งที่ท่านทรงมีคือ ความซื่อสัตย์ ความตั้งใจกับงานที่ตัวเองทำ และความภาคภูมิใจที่ได้เป็นคนรถไฟ ผมไม่อยากจะนับถือแค่ที่ตัวบุคคล แต่ให้นับถือที่ผลงานของท่านดีกว่า ขอให้จดจำท่านในแง่มุมนี้ และขอให้ภูมิใจที่ได้ทำงานรถไฟ”

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๖

ความต้องการของนักเรีบนศึ้อ-๒๕๖

ความปรารถนาที่ข่าวมองเห็นอนาคตข้างหน้าเมื่อคิดถึงคุณที่
ซื่อสัตย์ได้ประกอบกิจการของชาวบนาคนมีเช่นผู้ได้คิดทำดีเห็นดี
ถ้าผู้ใดได้ทำอยู่ในความดีแล้ว-ผู้หนักคชชา-ได้รับผลแห่ง
ลาภยศความดีนั้น ถ้าผู้ใดได้ทำแล้วแต่ความดีที่เห็นดี
ถ้าผู้ใดได้ประกอบกิจการความดีแล้วผู้หนักคชชา-นาได้รับ
ลาภยศและความสำเร็จ บัดนี้จะได้กล่าวถึงความต้องการ
ของนักเรีบนศึ้อ-๒๕๖

สำหรับข้าพเจ้าซึ่งจบบรรดาศักดิ์ไม่ทัน
ตามต่าง ๆ จนที่สุดกระทั้งถึงข้อบังคับของโรงเรียน
ที่ดี คือว่าของทั้งการของนักเรียนแต่ที่เดียว
ได้เพราะเหตุไร? รู้ได้เพราะว่านักเรียนทั้งนั้นล้วนได้
เล่าเรียนอยู่เหมือนกัน คือ ๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐.
ซึ่งทั้งคนกระทั้งถึง ๑๐ ปี ๑๕ ปี ๒๐ ปี ที่ได้รู้
หนักเพราะอยากได้วิชา ความรู้ สำนึกดี สำนึก
สำนึกดี จะทำให้รู้วิชาทั้งปวง ภาวได้มีความ
รู้แล้ว จึงน่าได้วิชาใหม่ เพราะฉะนั้นจึงได้
ของของทั้งคนกระทั้งเห็นดี เห็นดีเห็นดี
เล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีคนมาทำไว้ในโรงเรียนทั้งการนี้
เหตุใด ก็เพราะอยากได้วิชาซึ่งได้รู้สำนึกดีแล้วเรียน
อยู่

บุรุษ

“กรมพระกำแพงฯ” ในความคิดของเจ้าฟ้าเจ้า

หม่อมราชวงศ์ ปิยฉัตร ฉัตรชัย

วันที่ 6 มีนาคม ร.ศ. 111 (พุทธศักราช 2435) พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร ทรงเขียนเรียงความเรื่อง “ความต้องการของนักเรียนคืออะไร” ขณะทรงพระอักษรอยู่ที่โรงเรียนราชกุมาร ความตอนหนึ่งในเรียงความนั้นว่า “...ความอุตสาหะนั้นคือสะพานสำหรับที่จะข้ามไปสู่วิชาทั้งปวง...”

ขณะที่ทรงเขียนเรื่องนี้ พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร พระชันษาได้ 11 ชันษา เป็นห้วงเวลาตอนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ออกไปศึกษาต่างประเทศอังกฤษไม่นาน

หลังจากจบการศึกษาแล้ว พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร เสด็จกลับมาทำราชการสนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรจักรวาล ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ทรงกรมเป็น “กรมหมื่นกำแพงเพชรอัครโยธิน” (ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็น “กรมขุนกำแพงเพชรอัครโยธิน” และ “กรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน” ตามลำดับในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็น “กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน” และดำรงพระอิสริยยศนั้นจนถึงพระอวสานแห่งชีวิต) ขณะนั้นพระชันษาได้ 24 ชันษา ห่างจากปีที่ทรงเขียนเรียงความเรื่องดังกล่าวเป็นเวลา 13 ปี แต่เป็น 13 ปีที่ไม่เคยลืมเลยว่าความอุตสาหะเป็นสิ่งที่ต้องทำให้มีในตัวตนขึ้นมา ซึ่งเสด็จในกรมฯ ก็ทรงแสดงให้เห็นแล้วจากกิจการงานต่างๆ ที่ทรงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระเจ้าอยู่หัวทั้ง 3 พระองค์ จนทำให้สำเร็จลุล่วงไปเป็นที่พอพระราชหฤทัยและเป็นประโยชน์กับแผ่นดินแม้จนถึงทุกวันนี้

คุณธรรมอีกประการที่ยากจะละเลยไม่กล่าวถึงสำหรับเสด็จในกรมฯ พระองค์นี้ก็คือเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อทรงมีอำนาจหน้าที่ก็ทรงใช้อำนาจอย่างสุจริตไม่คิดคด ด้วยคำนึงถึงพระเกียรติยศแห่งองค์พระมหากษัตริย์และประโยชน์ของแผ่นดิน ตลอดจนประชาชนเป็นที่ตั้ง แม้ความเบียดบังสักเล็กน้อยก็ทรงระงับที่จะประพฤติดังที่พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ามยุรฉัตร พระธิดาองค์โตของเสด็จในกรมฯ เคยทรงเขียนไว้ว่าการเสด็จต่างประเทศ ก็ทรงออกค่าใช้จ่ายให้กับพระธิดา ไม่ได้ใช้เงินทางราชการเลยแม้แต่บาทเดียวแม้ว่าพระธิดาจะเสด็จไปในการราชการของเสด็จในกรมฯ ก็ตาม

การสรรเสริญพระคุณของเจ้านายพระองค์นี้ คงจะไม่เป็นประโยชน์แต่อย่างใดเลยแม้แต่น้อย ด้วยสิ่งที่ทรงกระทำไว้อย่อมเป็นเสมือนดังอารมณ์อันโอภาสสำหรับพระองค์ท่านอยู่แล้ว โดยไม่ต้องพึ่งพาคำเขียนใดๆ อีก แต่หากแม้จะระลึกถึงพระองค์ท่านด้วยกตัญญูทเวทิตาแล้วไซ้ร์ ก็ขอให้รื้อน้อมนำคุณธรรมอย่างน้อยสองประการที่กล่าวมาข้างต้นคือ ความอุตสาหะและความซื่อสัตย์สุจริต มาบำเพ็ญ ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งสำหรับตนเอง หน่วยงาน สังคมและประเทศชาติ เป็นการเจริญรอยตามพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน อย่างแท้จริง

คณะกรรมการและคณะผู้บริหารการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการ

นายกฤษศ สมบัติศรี	ประธานกรรมการ
นายกวิน ทัตสุพานิช	กรรมการ
นาวาอากาศเอก ธนากร พิระพันธ์	กรรมการ
นายเพชร อนันต์ศิลป์	กรรมการ
นางสาวเพ็ญจันทร์ จริเกษม	กรรมการ
นายวรวิทย์ มาลา	กรรมการ
นายสุพจน์ เหล่าสุอาภา	กรรมการ
นายอานนท์ เหลืองบริบูรณ์	กรรมการ
นายอารีศักดิ์ เสถียรภาพอยู่ทร์	กรรมการ

คณะผู้บริหาร

นายวรวิทย์ มาลา

นางสิริมา ศิริบุญเจริญเวช
 นายเอก สิทธิวัฒน์
 นายจร รุ่งชูชัย
 นายสุจิตต์ เชาวศิริกุล
 นายกนกศักดิ์ พงษ์ประเสริฐ
 นายศิริพงษ์ พุกฤทธิ์พันธุ์

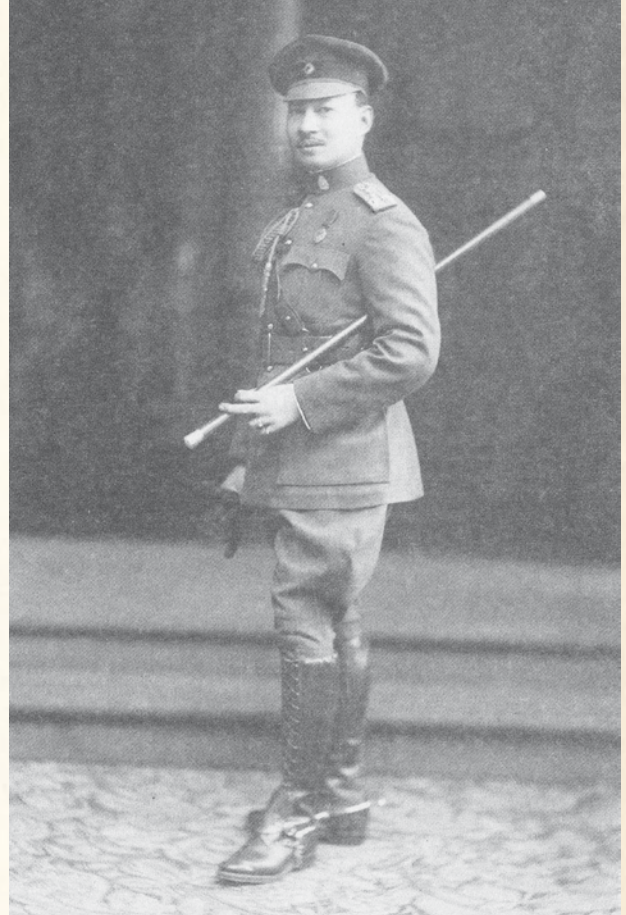
นางสาวเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย
 นายจุลพงษ์ จุฬานนท์
 นางลัดดา ละอองกุล
 นายวิษณุชาญ สิริสุวรรณทัศน์
 นายไพบุลย์ สุจริงกุล
 นายสิทธิชัย บุญเสริมสุข

นายอวิรุทธ์ ทองเนตร
 นายนิรศ ตั้งระดมสิน
 นายวรพจน์ เกียรติรัตน์
 นายชากร อินทรชม
 (รองการแต่งตั้ง)
 นายสุชีพ สุสงวาม
 (รองการแต่งตั้ง)
 (รองการแต่งตั้ง)
 (รองการแต่งตั้ง)
 นายพีระเดช หนูพวง
 นางสุภรดา จำปาเหลือง
 นายบุญเลิศ ต้นตวิญญูพงศ์
 (รองการแต่งตั้ง)
 นางสาวมณฑาทิพย์ ศรีวิลาศ
 นายบุญสม เวียงชัย
 (รองการแต่งตั้ง)
 นายมนัญ มณีจักร
 นายสมบุญ ฤทธิวิรุฬห์
 นายปิยนุตร ไทวิจารณ์
 นายชวลิต พิมพ์โพธิ์กลาง
 พล.ต.ต. วรพงษ์ ทองไพบุลย์
 นายธนพล คำมณี
 นายราชพิศล ชื่นปรีชา
 นางสาวชุตีมา วงศ์ศิริวิลาศ
 นายโอกาส ตีรมาศเสถียร

รองผู้อำนวยการกลุ่มธุรกิจการบริหารทรัพย์สิน
 รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
 รองผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์
 รองผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ
 รองผู้อำนวยการกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารรถไฟฟ้า
 รองผู้อำนวยการกลุ่มธุรกิจการเดินรถ
 รองผู้อำนวยการกลุ่มธุรกิจการซ่อมบำรุงรถจักร
 และล้อเลื่อน

ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านบริหาร
 ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านปฏิบัติการ
 ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี
 วิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างกล
 วิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างโยธา
 วิศวกรใหญ่ฝ่ายการอนามัยสัญญาณและ
 โทรคมนาคม

ผู้อำนวยการฝ่ายการพัสดุ
 ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน
 ผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ
 ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพย์สิน
 ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารโครงการพัฒนาที่ดิน
 วิศวกรใหญ่ฝ่ายโครงการพิเศษและก่อสร้าง
 ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการเดินรถ
 ผู้อำนวยการฝ่ายบริการโดยสาร
 ผู้อำนวยการฝ่ายบริการสินค้า
 ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล
 หัวหน้าสำนักงานนโยบาย แผน วิจัยและพัฒนา
 หัวหน้าสำนักงานบริหารโครงการระบบรถไฟฟ้า
 หัวหน้าสำนักงานแพทย์
 หัวหน้าสำนักงานผู้ว่าการ
 หัวหน้าสำนักงานศูนย์ฝึกอบรมการรถไฟฟ้า
 หัวหน้าสำนักงานยุทธศาสตร์ธุรกิจการเดินรถ
 หัวหน้าสำนักงานจัดหาพัสดุซ่อมบำรุง
 หัวหน้าสำนักงานอาณาบาล
 หัวหน้าสำนักงานจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน
 หัวหน้าสำนักงานบริหารพื้นที่ชลาต
 ผู้บังคับการกองตำรวจรถไฟ
 ผู้ตรวจการรถไฟ 1
 ผู้ตรวจการรถไฟ 2
 ผู้ตรวจการรถไฟ 3
 ผู้ตรวจการรถไฟ 4

เจ้าของ ที่ปรึกษา	การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย นางสาวเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย นางนวลอนงค์ วงษ์จันทร์
บรรณาธิการบริหาร	นายเอกรัช ศรีอาระยันพงษ์ หัวหน้ากองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว บริษัท คอร์แอนด์พีค จำกัด
กองบรรณาธิการ ฝ่ายประสานงาน	นางศุภมาศ ปลื้มกุล นางอาภาพันธุ์ สวัสดิ์ บริษัท คอร์แอนด์พีค จำกัด กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว กองประชาสัมพันธ์
ฝ่ายภาพ	กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว กองประชาสัมพันธ์
ฝ่ายจัดส่ง	กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รับ-ส่ง ฝน.1 ฝ่ายบริการโดยสาร หมวดสัมภาระ สถานีกรุงเทพ
ฝ่ายสมาชิก	กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย เลขที่ 1 แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2220 4271
ออกแบบและผลิต	บริษัท คอร์แอนด์พีค จำกัด 27 ซอยเจริญนคร 14 ถนนเจริญนคร แขวงคลองตันใต้ เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600 โทรศัพท์ 0 2861 0674 โทรสาร 0 2861 0675

การรถไฟแห่งประเทศไทย
เลขที่ 1 แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
www.railway.co.th facebook: ทีมพิอาร์การรถไฟแห่งประเทศไทย
Call Center: 1690